

Szülés - Hogyan lehet elkerülni a műhibapereket?

A vajúdás alatt a szülés azt kívánja a nőtől, hogy csak befelé, a testében zajló folyamatra figyeljen. Ilyenkor már nincs mód arra, hogy tudatosan mérlegeljen. A szülő nő ilyenkor kiszolgáltatott, nem képes megvédeni önmagát, az önrendelkezési jogát, a méltóságát, a szabadságát. Mindez a környezetben, a segítőkön múlik. Ezért lehet a szülés a jog és az emberség próbája.

A betegjogi törvény bevezetése óta a várandós és szülő nők jogait is védi a jogszabály. Elvileg az ország területén mindenütt egyformán. A tapasztalatok szerint azonban, a törvényben foglalt jogok érvényesülése attól (is) függ, milyen protokoll szerint dolgoznak az adott intézményben az orvosok. A protokoll a szakmai szabályokat foglalja magában, mégis, az egyes kórházakban nagyon különbözőképpen ítélik meg például, hogy meddig lehet várni a szülés megindításával, mikor kell burkot repeszteni, mikor kell elvégezni a gátmetszést, császármetszést. Annak a várandósnak, aki önrendelkezési jogát érvényesíteni szeretné, alaposan tájékozódnia kell a választott kórház szülészeti rendjéről, valamint mérlegelnie kell azt is, hogy ő milyen ellátásra vágyik.

Csöppet sincs könnyű helyzetben.

Gyűlnek a sajtfecnik

(13. § (1) A beteg jogosult a számára egyéniesített formában megadott teljes körű tájékoztatásra.)

Kumin Viktória, az RTL Klub műsorvezetője büszkén mutatja gömbölyödő pocakját, amikor arról kezdünk el beszélgetni, ő hogyan próbálja elérni, hogy születendő gyereke a lehető legtermészetesebben jöjjön a világra.

- Próbálok sok forrásból, a szakemberektől, az internetről, az ismerőseimtől információkat szerezni és mindent előre tisztázni. Mert a legjobban az bosszant, ha valamiről nem tudok. Ha tudom, mi miért történik, megnyugszom. Különbösen a félelem miatt minden nagyobb és rettenetesebbnek látszik. Ezért az orvoshoz, a védőnőhöz sajtfecnikkel járok, amelyekre felírom a kérdéseimet. A szülésre olyan kórházat kerestem, ahol az orvosok nem tekintélyelvűek, és lehetőséget adnak arra, hogy az ember az alternatív módszereket is kipróbálja. Végül a Szent Imrét választottam, ahol van otthonosan berendezett szülőszoba, és nagyon remélem, hogy majd szabad lesz, amikor majd eljön a mi napunk. Úgy érzem, a szülés alatt a legfontosabb a bizalom, ha ez nincs, nem lehet végigcsinálni, mert én biztosan nem fogok akkor és ott tisztán látni. Ehhez kell az orvos. De azt is gondolom, hogy ösztönösen tudni fogom, milyen testhelyzet jó nekem, ahogy azt is, hogy szükségem van-e fájdalomcsillapításra. A szülés után szeretném a kisbabámat magamhoz ölelni, és azt is, ha ezek után nem vinnék el. Igaz, ezt még nem beszéltem meg senkivel. De erről is készítek majd egy sajtfecnit, és mindenképpen tisztázom előre.

- Szerettem volna minél természetesebben világra hozni a kisbabámat - meséli Harhai Andrea. - Ehhez kerestem meg azt a kórházat és azt a szülészorst, ahol erre lehetőséget találtam. Így jutottam el az István Kórházba. Ott szülőszoba van ott, közülük egy alternatív. Reménykedtem, hogy szabad lesz, amikor majd megérkezem. Május elseje volt, hajnal, amikor bementünk. Nagyon foszlányosak az emlékeim, mert ilyenkor az ember megváltozott tudatállapotba kerül. Végig kerestem a helyem, azt a testhelyzetet, amelyben a legjobban érzem magam. Homeopátiás szereket is alkalmazhattam, és talán ennek köszönhető, hogy megfelelő ütemben tágultam, és nem volt szükség semmilyen beavatkozásra. A választott szülésznőm javasolta, hogy feküdjek be a kádba, de már én is kacérkodtam a gondolattal. Jólesett bent lenni, a fájdalomérzés csökkent. De ott sem feküdtem egy helyben, hanem ösztönösen kerestem a helyem, fel-

felálltam. Arra is csak homályosan emlékszem, amikor azt kérdezték, kiszállok-e. De jó volt odabent, és nem ragaszkodtak hozzá. Végül Zsófi ott született meg a vízben, és a következő pillanatban már magamhoz ölelhettem és megszoptathattam. Különleges, megható élmény volt, hogy az a kis élet, amely eddig bennem mocorgott, az íme, most önálló életre kelt.

Egész másféle "jogai" voltak "Anikónak" (nevezzük így) a szülés alatt egy vidéki kórházban. Ettől a szülés élménye is gyökeresen mást jelentett. A kórházi felvétel idején aláírtam vele egy nyilatkozatot, amelyben "tájékoztatták" a szülés alatt felmerülő problémákról, és aláírásával előre beleegyezett minden szükséges beavatkozásba.

- Valójában ezzel a nyilatkozattal az ember eleve lemond a jogairól, és innentől kezdve bármit megtehetnek vele. Ha viszont nem írom alá, akkor én leszek az akadémikus kismama, akivel nem lehet együttműködni. Az első gyerek születése előtt az ember el sem tudja képzelni, miféle szituációkba keveredhet. Én sem gondoltam, hogy amikor majd vajúdok, azt sem engedik meg, hogy az oldalamba forduljak, vagy egy időre leszálljak a szülőágyról. Ezt csak annyi időre sikerült elérnem, amíg az orvos és a szülésznő nem volt velem, csak a fiatal szülésznő-tanulótól sikerült kikönyörögnöm, hogy felállhassak. A második gyerekem születésénél már beszállhattam a kádba, akkor azonban a szülésznő közölte, nem lehet mozogni, csak terpeszülésben szabad ülni a vízben. Megtört valami bennem ekkor, de háromperces fájások között az ember már nem képes érvelni.

"Néha elég, ha bocsánatot kérnek"

Nem tudjuk pontosan, hogy az ehhez hasonló esetek milyen arányban fordulnak elő, hányszor szeretnék a nők szabadon testhelyzetet választani. Annyi azonban bizonyos, hogy Magyarországon a legtöbb kórházban a szülés az esetek 80 százalékában háton fekvő zajlik (WHO, 2003.) A betegjogi képviselők mégsem találkoznak gyakran ezzel a problémával, ha mégis, akkor a panaszosok névtelenségét kérik, mert attól tartanak, hogy a legközelebbi szüléskekor még kevesebb támogatásra számíthatnak.

A "mit lehet majd és mit nem" kérdése akkor igazán fájdalmas, ha a várandós olyan helyen él (ők vannak többen), ahol csak egy szülészeti intézmény van a közelben. Budapesten is mindössze két olyan kórház van, ahol az alternatív lehetőségek köztudottan igénybe vehetők. Ezeket az osztályokat előnyben részesítik a nők, itt a születésszám emelkedő tendenciát mutat, olyannyira, hogy egyre nagyobb a zsúfoltság. Ezen az intézmények alig tudnak enyhíteni, mert semmilyen támogatást nem kapnak ahhoz, hogy osztályukat fejlesszék, bővítsék.

"Ösztönösen kerestem a helyem"

(15. § (1) A beteget megilleti az önrendelkezéshez való jog, amely kizárólag törvényben meghatározott esetekben és módon korlátozható.)

- Pedig számos problémára találhatnánk helyben megoldást - fogalmaz Erhardtné Gachályi Anikó, betegjogi képviselő. - A panaszosok többsége azért keres fel a fogadóórán, hogy ami vele történt, mással ne fordulhasson elő. A szerepem hasonló egy mediátoréhoz, aki közvetít a felek között. Először leülünk, és megbeszéljük a történeteket. Orvos szakmail

nem véleményezhetem mindazt, amit hallok, de többek között segítséget tudok nyújtani a panasz megfogalmazásában. Az első lehetőség azonban, hogy a feleket egyeztetésre hívom össze. Gyakran tapasztalom, hogy néha az is elég, ha az orvos bocsánatot kér, és elismeri, hogy hibázott. Többször előfordult már könnyes egyeztetés, mindenki megnyugodott, a per pedig elmaradt. Amikor ilyen módon nem lehet eredményt elérni, a panaszt írásban is megfogalmazzuk, és az ügyben helyi kivizsgálást kezdeményezünk, amelyre a szolgáltatónak harminc munkanapon belül kell válaszolnia. Tapasztalataim szerint az intézmények ezt komolyan szokták venni. Ha így sem zárul le megnyugtatóan az ügy, akkor még további - ingyenes - lehetőségeket tudok felajánlani. Az ÁNTSZ-hez, az Egészségbiztosítási Felügyelethez, az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz, sőt, a Fogyasztóvédelmi Hatósághoz is fordulhatunk - ugyanis jelenleg az egészségügy is szolgáltatás, a szüléset pedig különösen az. Segíteni tudok az egészségügyi dokumentumok másolatának kikérésében. De a legfőbb szerepem az ügyek helyben tartása, a helyi megoldások megtalálása és a per elkerülése. A betegjogi képviselőnek észrevételezési joga van, ezzel hozzájárul a helyi viszonyok változásához. Mindehhez azonban az is szükséges, hogy a kismamák ismerjék a jogaikat, merjenek kérdezni, és ha panaszuk van, akkor azt fel is vállalják.

"Harmadjára sikerült"

"A szülő nőnek joga van arra, hogy az általa megjelölt nagykorú személy a vajúadás és a szülés alatt folyamatosan vele lehessen, a szüléset követően pedig arra, hogy - amennyiben ezt az ő vagy újszülöttje egészségi állapota nem zárja ki - újszülöttjével egy helyiségben helyezték el."

Az együttes elhelyezés jogát korántsem sikerül mindig érvényre juttatni. A legtöbb kórházban létezik baba-mama szoba, de gyakorta az "együttes elhelyezés" csak nappalra korlátozódik.

Szabóné Balogh Enikő három gyereket szült a békéscsabai kórházban, és csak a harmadiknál sikerült elérnie, hogy ne válasszák el éjszakára sem a kicsitől.

- Az első gyereket szoptatása tökéletes kudarcba fulladt - meséli -, mert komoly mellgyulladásom alakult ki. A második gyereket születésekor már nagyon alaposan utánanézttem a témának, és felkészültem szoptatási ismeretekből. De a szüléseten akkora sem változott meg semmi. Éjszakánként, amikor elvitték a babákat, a tudunkon kívül tápszerrel és cukros vízzel itatták őket. Hiába mondtam a csecsemősnek, hogy a tápszer tehéntej alapú, ezért allergiát okozhat, nem győztem meg. A szülés után a Szoptatásért Magyar Egyesület segítségével egy szoptatós tanfolyamot szerveztem, ekkor ismerkedtem meg a helyi csecsemős főnővérrel. Amikor harmadjára várandós lettem, felhívtam, és elmondtam neki, hogy nem szeretném, ha tápszerrel etetnék a gyereket, és szeretnék vele lenni a nap huszonnégy órájában. Amikor bementünk szülni a kórházba, akkor a kórlapra is ráírtam mindezt. Ennek köszönhetően a szülés után egy órával már megkaphattam, és éjszakára sem vitték el, de ennek az volt a feltétele, hogy ebbe a szobátsaim beleegyezzenek. Olyannyira beleegyeztek, hogy ők is kikérték a gyereket éjszakai szoptatásra. A babák nem száradtak ki - ahogy gyakorta ijesztgetik az anyákat ezzel -, növekvő súllyal tértünk haza. Tudok róla, hogy azóta másoknak is sikerült már az, ami nekem. De az volna a jó, ha minden kórházban természetes volna, hogy az anyák megválaszthatják, hogyan kívánják gondozni és táplálni a gyermekeiket.

- A műhibaperek legnagyobb arányban szüléseti problémákból indulnak - tájékoztat Dr. Ábrahám László, ügyvéd, a téma szakértője. - Ettől a szülésetorvosok ma már joggal tartanak. De ezek többségét azért kezdeményezik, mert a terhesség gondozás nem volt megfelelő, és a magzati rendellenességeket nem ismerték fel időben. A szülés alatt is történhetnek váratlan események, amelyekre az anyákat fel kellene készíteni. Én is sokszor tapasztalom, hogy a sértetteknek az is elegendő volna, ha az orvos bocsánatot kérne. Magának az intézménynek is érdekében állna, ha a nyilvánvaló hibákat elismernék, de ettől gyakorta elzárkóznak, pedig ezzel az újságok címlapjára kerülhetnek, és ártanak a saját jó hírnevüknek, ráadásul per is indulhat. Holott ezek egy része peren kívüli megegyezéssel elkerülhető volna. Ezen a téren változás várható, mert a felelősségbiztosítók azokért az intézményekért fognak versengeni,

amelyeknél kevesebb a műhibaper, tehát kisebb a kockázat.

Rist Lilla

Forrás: Nők Lapja